

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Jesensko oranje.

Naslednji spis se nahaja v „Kmetovalcu“, iz kterega smo ga ponatisnili, če ga je tudi marsikteri častitih naročnikov že bral, je vredno, da ga zopet čita, take vrednosti je.

Marsikdo si bo mislil, kaj bom vže jeseni svoje njive oral, saj imam spomladi v aprilu časa, da razorjem za pšenico, rž, oves in ječmen; kadar posejem to, mi ostane še dosti časa za turščico, lan, krompir in druge rastline. Toliko let vže gospodarim in vem, kdaj in kako moram saditi krompir. Storim, kar mi je storiti, drugo pa prepuštam božjemu blagoslovu. Tako je mnenje našega kmeta o jesenskem oranju ali o pripravi njiv jeseni za spomladansko setev. Preverjeni smo, da bode vsak petdeseti kmet mislil: morebiti bi vender dobro bilo, da bi „Kmetovalca“ poslušal; storil seveda ne bo nič; drugi pa se bodo našim nasvetom gotovo le posmehovali.

Korist jesenskega oranja je neprecenljivo velika. Vsi pametni kmetovalci so jo že davno spoznali in se tudi po tem ravnaajo. Na Češkem so razumnejši kmetje, ki posnemajo večinoma grajščake. Oni preorjeajo že jeseni vsako njivo po enkrat ali dvakrat, pridelujejo pa tudi še enkrat več vsakega žita, nego naš kmet. Tudi vidimo po vseh deželah premožnejše kmete, le pri nas so večinoma reveži, ker ne znajo iz zemlje dvakrat večjih pridelkov dobivati. Še celo naše grajščine in mali grajščaki nimajo boljših pojmov o umnejšem obdelovanju sveta; tudi oni hodijo rakovo pot.

Koristi jesenskega oranja so:

1. V razorano zemljo pride več solnčne svetlobe, gorkote, zraka, rose, dežnice, mraza in snega. Vse to vpliva na posamezne dele zemlje, da se nekoliko predrugačijo ali raztopijo. Mrtva zemlja tako prezebe, da postane našim rastlinam rodovitna. V zraku je veliko snovij, ki pridejo v razorano zemljo, na primer ogljikova kislina in amonjak, obe sta prepotreben živež našim rastlinam, brez njih ne more rasti nobena. V nerazorano njivo pa teh snovij iz zraka ne more priti obilo, zato ostane nerodovitnejša.

2. Mrtva zemlja se napije vode in zraka, ki raztopita veliko rudninskih solij in jih pripravita rastlinam v použitek. Rastline ne uporabljajo neraztopljenih solij, in zato jim ne morejo nič koristiti. Mrtva zemlja je sestavljena iz mnogih neraztopljenih, rastlinam neprikladnih rudninskih solij. Mrtva zemlja postane rodovitna, ako njive jeseni preorjemo. Z jesenskim preoravanjem smo njivo brez gnoja naredili rodovitnejšo, s tem smo si pa tudi gnoja prihranili, saj dostikrat oranje njivi več koristi nego gnojenje.

3. Jesensko oranje nam daje priliko, da njivo poglobočimo. Jeseni smemo vsako njivo globoko orati in tudi mrtvo zemljo izoravati, ker se po zimi vsa predrugači. Tiste njive, ktere bodemo spomladi posejali s peso, z deteljo, s krompirjem in z lanom, lahko orjemo globoče. Z jesenskim oranjem vse njive leto za letom bolj poglobočimo. Marsikdo utegne ugovarjati, kako bom pa potem oral s svojimi slabimi volički, saj še sedaj komaj štiri palce globoko brazdo vlečejo? Proč z lesenim plugom, pa bode mogoče tudi s slabo živino veliko globoče orati!

4. Ker jeseni lahko globoko orjemo, se naša zemlja v nekoliko letih pogloboči in vse rastline nam potem v njej veliko bolje obrodijo, nego poprej v plitvi zemlji. Pesa, lan, konoplje, detelja in še mnoge druge rastline segajo s svojimi koreninami po več palcev, pesa in detelja do tri čevlje globoko v zemljo, in si tam iščejo živeža. Če jim globoko preorjemo, se v preoranem svetu dobro okoreninijo in okrepijo, da potem iz spodnje zemlje uspešneje srkajo živež. Tako globoko oranje se nam gotovo dobro izplača. V globoko razorani zemlji raste lucerna po več let nego v plitvi; sploh vsaka rastlina nam veliko bolje rodi. Z globokim jesenskim oranjem si poljske pridelke pomnožimo in sami sebe bogatimo.

5. Koliko stane pri nas pletev pomladanskih rastlin, okopavin krompirja, pese, korenja, lanu, ječmena itd., vsak sam lahko presodi. Posebno raste plevel, koder je podnebje mokro, tako obilno, da časih pletev več stane, nego je ves pridelek vreden. Proso se mora dostikrat zaradi plevela podorati, in tudi za pletev drugih rastlin se mnogo-

krat toliko potroši, da pletev poje ves dohodek. Kaj je vzrok takemu obilnemu plevelu in kako ga uničiti? Če jeseni svoje njive preorjemo, zatremo s tem vže v prvem letu polovico plevela, ker v preorani njivi plevelne korenine zmrznejo in segnjijejo. Vsak vé, da vsaka rastlina bolje raste in tudi bolje obrodi, kjer ni plevela. Če to vemo, moramo tudi na to gledati, da njive čistimo. Z jesenskim oranjem njive lože očistimo plevela, nego spomladi z drago pletvijo.

6. Naše rastline: lan, proso, konoplje, krompir in repa hočejo dobro rahlo zemljo; v trdi ilovici ne morejo dobro obroditi, in če jim to trdo ilovnato zemljo samo spomladi preorjemo, ni še postala tako rahla, kakor zahtevajo rastline. Vsak tudi vé, da zemlja postane tem rahlejša, čim večkrat je preorana; še bolj pa pospešuje jesensko oranje rahlost zemlje, ker jo mraz po zimi dobro razdrobi.

7. Veliko črvov in mrčesov je v strnišču, ki so v neizorani zemlji proti mrazu po zimi prav zavarovani; ako pa njivo jeseni preorjemo, jim razrušimo njih gnezda, mraz jih hitro zasači in popolnoma uniči. Ta se bode mnogim zdela bosa, ker ne vedo, da ima vsaka naša rastlina po več ali manj mrčesov, ki v strnišču ali pa blizo korenin v površju zemlje prezimijo in ktere mraz in zimska mokrota lahko uničita.

8. Ob lepih jesenskih dnevih imamo zadosti časa, da njivo po dvakrat ali tudi trikrat preorjemo, kakor ktera rastlina zahteva, in s tem oranjem si spomladansko obdelovanje veliko skrajšamo. Mislimo si našega Gorenjca, kako mora spomladi razbijati kepe za lan. Ko bi jeseni njivo globoko preoral, ne bi imel spomladi pri zadnjem in predzadnjem oranju nobene kepe, ne bilo bi mu treba za razbijanje kep potrošiti nobenega krajcarja, lahko bi opravljal druga poljska opravila in se ne mudil z neumnim razbijanjem kep.

9. Spomladi je prav težavno težke ilovnate njive dobro zrahljati, posebno ob deževju. Dostikrat se pomladanska setev zakasni samo zaradi mokrote. Ko bi pa vse take njive, ktere spomladi posejemo, jeseni preorali, bi se spomladi hitreje osušile in lahko bi jih prej obdelali in obsejali. Z jesenskim oranjem dosežemo tudi to, da spomladi vsa jara žita in druge rastline posejemo o pravem času. Kasna pomladanska setev zakrivi dostikrat slabo žetev.

10. Ovsu nam na peščenih tleh ni treba narediti prerahle njive, vendar mu pa jesensko oranje več koristi nego pomladansko. Spomladi posejemo po že izorani njivi oves in ga samo z brano podvlečemo. Iz tega je razvidno, da smo si spomladi oranje prihranili in da nam dosti časa ostaja za druga opravila.

Tukaj smo navedli mnogo razlogov za jesensko oranje. Da bi le naši bralci tako ravnali in bolj

zanikarnim svojim sosedom, kteri „Kmetovalca“ ne berejo, kaj razjasnili o koristi jesenskega oranja.

Slovenski kmet pusti, kadar svoje pridelke: ajdo, repo, krompir in korenje s polja pospravi, njivo celo zimo ležati v plevelu, še le spomladi jo za kake štiri palce prav slabo preorje in potem precej poseje. Na tako slabo izorani in prerahljani njivi ne more nič obroditi. Turščica, lan, krompir, detelja, korenje itd. hočejo imeti njivo preorano že jeseni, posebno če je zemlja ilovnata, ktero je treba časih dvakrat orati. Z jesenskim oranjem si bode vsak kmetovalec toliko več prikmetoval, da s tem lahko poplača davke. Jesensko oranje izda toliko, kolikor pol gnojenja, od njega je odvisna prihodnja letina. Naj si vsak nejevernež samo po eno njivo preorje jeseni in naj se sam prepriča, koliko ji bo koristilo, drugo leto mu ne bode treba več svetovati.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Državni zbor se je zopet začel 1. oktobra. Finančni minister je predložil proračun za bodoče leto, ki znaša 692,161.183 gld. tedaj za 26 milj. 884.405 gld. več nego lansko leto. Potrebščine naraščajo povsodi zlasti še pri vojaštvu; samo poljedelski minister potrebuje 216.397 gld. manj, kakor bi se kmetu in delavcu v Avstriji najboljšje godilo! Vidva dajajta da bodo drugi kaj imeli! Čehi in Češki Nemci so se prepirali, kateri narodnosti na Češkem se godi hujša krivica. — Nemškimi liberalcem zginja nekdanja slava kakor sneg pred spomladanskim solncem. Zato skušajo različno, kako bi si zopet pridobili prejšnji lesk. Med drugim so hoteli tudi s tem pokazati, da so še na svetu, da so prijeli v državnem zboru notranjega ministra z vprašanjem: Jeli on dovolil, da je cesarski namestnik v Solnogradu nagovoril tamošnji kat. shod. Odgovor ministrov je gospode poparil, kajti glasil se je, da je vlada naročila namestniku, naj shod ogovori. — Protiproto-mavtarski shod v Tridentu se je vrlo obnesel. Prišli so nanj svetni in duhovski učenjaki iz vseh narodov, iz vseh držav. Sv. Oče so zborovalcem dvakrat poslali svoj blagoslov. Upajmo od njega najboljše za krščanstvo! —

Pri **dopolnilni volitvi** za državni zbor mesto umrlega gospoda kanonika Kluna je bil izvoljen advokat dr. Šušteršič z 165 glasovi; gospod dr. V. Gregorič je dobil 102 glasova. Naravnost povemo, da nam pri tej volitvi marsikaj ni bilo všeč. Gospodje, zlasti ljubljanski, pazite v bodoče, kaj delate! Pred vsem pa pustite istinito, da si narod voli istega poslanca, do katerega ima res največe zaupanje, — sicer se utegne reč bitko maščevati! — Za deželni zbor pa je mesto gosp.

Kluna določena volitev na 29. dan tega meseca. Deželnozborske volitve so bile po več deželah naše Avstrije. Nekdaj mogočni liberalci so sploh pogoreli, ali mesto njih so prišli nemški nacijonalci, ki Slovanstvo sovražijo kakor lažiliberanci, proti kat. cerkvi pa tudi niso kaj boljši.

Na **Koroškem** bodo sedaj 4 konservativni poslanci, drugi so vsi nemški nacijonalci. Nasproti pa je izvoljenih v štajerskem deželnem zboru 21 nemških liberalcev, 16 nemških nacijonalcev, 8 Slovencev, 10 nemških konservativcev, in 5 drugih nemcev, ki nikamor prav ne spadajo. V Trstu je bila velikanska procesija ob priliki kronanja žalostne Matere božje. Trst je pokazal, da je po večini še vrlo katoliško mesto. Govori se, da bode državni zbor kmalu razpuščen, ter da se meseca decembra že snide novi. Dasi ta govoric ni kaj verojetna, je vendar le treba pripravljati se na bodoče volitve. Doslej so najbolj delavni protisemiti na Nižeavstrijskem pa Čehi na Moravskem.

Brnski škof je izdal prekrasen pastirski list povodom deželnozborskih volitev.

Ogerski državni zbor je bil razpuščen s prestolnim govorom. Sedaj bodo precej nove volitve seveda po ogerskem načinu, kajti 28. t. m. se snide vže novi državni zbor.

Kaj je novega po širokem svetu?

Največje zanimanje je vzbujal in vzbuja še **ruski car** ko potuje s carinjo po Evropi. Najprej je bil na Dunaju, od tod je šel obiskat nemškega cesarja v Berlin, dalje staro angleško kraljico, s katero je v rodu, in slednjič je stopil v francosko ljudovlado. Povsod so ga jako slovesno sprejeli, najbolj pa tisti Francozi, ki so samovladarja kralja pred 100 leti umorili. Ti so počeli tako, napravljali tako nepopisno krasne slavnosti, da gotovo še ni bil tako sprejet vladar, odkar obstoji francoska država. Angleži so poskušali mogočnega Rusa pridobiti za-se; najbrže so bolj srečni ponosni Francozi. Car se jim je kazal povsod neizmerno prijaznega v besedi in dejanju. Nikjer ni sicer javno rekel, da je Rusija zvezana s Francijo; toda česar ni rekel car javno, to je najbrž storil njegov minister Seškin tajno, ki je jako veliko občeval s francoskimi ministri. Ponosni Francozi imajo samo eno željo: znositi se nad Nemci ter odvzeti jim zopet Elzacijo in Lotaringijo, katere so izgubili vsled vojske l. 1870. To pa upajo doseči s pomočjo mogočnega Rusa. Sprejem ruskega cara stane Francoze celih 8 milj. gld.

Italijanski prestolonaslednik se poroči s črnogorsko princezinjo Heleno 24. oktobra.

Na **Turškem** še vedno vre. Sultan bi najraje vse kristjane dal poklati, ko bi ga ne bilo strah krščanskih držav. Obeta pač vse zviti mohamedanec, ali stori pa nič. Prave varnosti je še

vedno ni; kri teče še tu in tam. Krščanske oblasti res iz zavidnosti delajo kaj počasno in varno, češ da ne dobi drugi več nego jaz, ali lonec bode slednjič vendar prikipel — puška bode počila — in Evropska vojska je tu.

Piše se nam:

Iz Novega mesta. [Sto petdeset letnica.] Letos je 150 let, kar je blaga cesarica Marija Terezija novomeščane razveselila z gimnazijo, ki je takrat štela šest razredov. Razmere za tedanje prebivalce našega mesta so se takrat na jako slabo obračale, radi česar so se obračali do visoke vlade, naj jim pomore do kacic prihodkov. Dobrotljiva vladarica jim je aprila meseca l. 1746 dovolila gimnazijo, ki se je izročila očetom frančiškanom ter se istega leta 3. nov. odprla.

Brezdvoma je ta zgodovinski dogodek jako velicega pomena; vsaj je tisoče ljudi v teh letih prebivalo in dobiček donášalo meščanom, kojih bi brez gimnazije ne bilo; vsaj je ravno gimnazija bila tudi vzrok, da je bilo Novo mesto pred svetom bolj na glasu. Gotovo se torej spodobi, da se ob 120 letnici tega ne spominja z veseljem samo učni zavod, marveč tudi novomeščanstvo sploh. Kakor čujemo, namerava gimnazija napraviti 18. novembra slavnostno akademijo v proslavo 150 letnice, da s tem skaže svojo zahvalnost blagi dobrotnici na cesarskem prestolu in veselje, da se Dolenjcem podaja vže 150 let lepa prilika v svojej sredini pridobivati si vrednostne podlage za više stanove. Trdno smemo pričakovati, da se bodo za to reč tudi meščani zanimali ter si prizadevali, da se imenitna obletnica čim mogoče slavno obhaja.

Črnomelj 27. sept. — [Shod, spremembe.] V nedeljo 27. t. m. je prišel naš deželni poslanec preč. g. župnik radoviški Fr. Schweiger poročat o deželnem zboru in svojem delovanji. Shod se je vršil pri g. Grzinu, županu v Mihelvasi. S pokanjem topičev smo pozdravili došlega g. poslanca in pri slavoloku, ki je bil postavljen pred prostorom, namenjenim za shod, ga je sprejel vrli g. župan z odborniki. Poslušalcev se je nabralo precejšno število iz domače fare, pa tudi si jih videl iz Kota, Krupe, Vinivrh. Jako zanimivo poročilo g. poslanca o deželnem zboru — o stroških in dohodkih dežele Kranjske so prav pazljivo poslušali navzoči možje. Zlasti jim je dopadlo, da se je sprejela postava o legalizaciji, ker ne bo treba več legalizovat podpisov pri denarnih pismih pod 100 gl. Tudi so bili zadovoljni z deželno zavarovalnico in jo jako želé. Še veliko podučnega in zanimivega je povedal g. poslanec; posebno pa je priporočal trtjorejo in podal veliko primernih naukov in navodil, kako ravnati z novimi nasadi. Tako je priporočal vinogradnikom: zasaditi v začetku le male parcele pa te dobro pognojiti in obdelati; razkril je tudi bolezni, katere grozijo novemu trtju in povsod povedal sredstvo, kako se ogniti, kako preprečiti to ali ono zlo pri mladi trti. Gotovo so mu bili vsi poslušalci hvaležni za ta poduk, saj pa je tudi g. poslanec govoril iz lastne skušnje, ker je sam vzgleden vinorejec.

Ko se je poslanec s prijaznimi besedami še poslovil od poslušalcev, zahvalil se mu je g. župan v imenu cele občine in mu izrekel zaupanje. Glasni: Živio je pričal, da so vsi navzoči možje zadovoljni s poročilom in dosedanjim delovanjem vrlega g. poslanca. Strel iz topičev je gmel v slovo odhajajočemu gospodu.

C. kr. okrajni komisar gospod Štefan Lapajne, ki je bil Belokranjecem v obče priljubljen, nas zapusti in odhaja v Litijo; na njegovo mesto pride gospod Schiwitz pl. Schiwitzhofen, dosedaj c. kr. okr. komisar v Krškem.

Sliši se, da je žid Grünwald, prodal svoje posestvo v Gradacu; kupil je grad nek Čeh kristjan.

Vodo kmalu dobimo — po vodovodu namreč; dela okoli 200 delavcev, kmalu bodo pričeli v naši fari s kopanjem jarkov in potem bomo pili vodo, ker vina tako nimamo več. Z Bogom! Pa upajmo bolj-ših časov.

Domače vesti.

(Odlikovanje.) Ritmojstru prvega razreda dež. orožniškega zapovedništva v Ljubljani g. Jos. Supančiču je cesar podelil vitežki križec Franc Jožefovega reda.

(Imenovanje.) Gosp. Franc Jagodic, rodom Novomeščan, imenovan je sodnijskim adjunktom za Kozje na Štajerskem. Okrajni komisar v Črnomlju gosp. Štefan Lapajne je premeščen v Litijo, g. pl. Schiwitzhofen iz Krškega v Crnomelj, g. Grum iz Kranja v Krško.

(Vabilo na izredni občni zbor) c. kr. kmetijske družbe kranjske, ki bo v četrtek, 15. dne oktobra ob 1/2 10. uri dopoldne v mestni dvorani v Novem mestu. Razgovarjalo se bo o vseh vprašanih, zadevajočih obnovitev vinogradov, uničenih po trtni uši.

(Vinarska razstava v Novem mestu) otvori se danes v starih prostorih davkarije po cesarskem svetniku gosp. Murniku. Podružničnemu odboru in seособno neutrudljivemu delovanju gospoda predsednika Vilko Rohrmana se je posrečilo lepo in okusno sestavljeno zbirko vsakovrstnega orodja, pridelkov i. t. d. izpostaviti, kar za letošnje neugodno leto res ni bilo pričakovati. O podrobnostih danes ni še moč poročati, le toliko priporočamo, naj nihče ne zamudi, si stvar ogledati. Za pokritje precejšnjih stroškov je odbor nastavlil 10 kr. vstopnine za neude podružnice.

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu sept. 1896 je 100 strank vložilo 17.580 gl. 71 1/2 kr., 55 strank vzdignilo 8.139 gl. 69 kr., torej več vložilo 9.441 gl. 02 1/2 kr., 13 strankam se je izplačalo posojil 5.480 gl.; stanje vlog 310.386 gl. 07 kr.; denarni promet 43.488 gl. 30 1/2 kr.

(Podružnica sv. Cirila in Metoda v Novem mestu) hvaležno potrjuje, da je pobrala dné 22. sept. t. l. iz nabiralnika pri gospej Antoniji Tuček v Novem mestu 8 gl. 38 kr. in dné 6. okt. t. l. iz nabiralnika pri gosp. Jož. Zurcu v Kandiji 6 gl. 30 kr. Živeli darovalci!

(Mestna višja dekliška šola v Ljubljani,) po občinskem svétu z veledušno podporo slovenskega mecena Josipa Gorupa ustanovljena in od visocega ministerstva za bogočastje in pouk potrjena, se otvori dné 1. novembra t. l. v Cojzovi hiši na Bregu št. 20., II. nadstropje. Podrobnosti sledé svoječasno.

(V bolnišnico Usmilj. bratov v Kandiji) se je tekom meseca septembra sprejelo 49 bolnikov; koncem avgusta jih je v postrežbi zaostalo 29; skupaj 78. Od teh se jih je ozdravilo 38, zboljšalo se je šestim in umrla sta 2. Od teh je umrl

eden za naduho, drugi bil je umirajoč pripeljan. V postrežbi ostalo jih je 32. Oskrbovalnih dni se je nabralo tekom preteklega meseca 838.

(Podnevni vlak) je sedaj mešanec; vozni čas mu je kaj dolgo odmerjen, ali pri vsem tem ima navadno še veliko zamudo. Ako je res treba na ta način varčevati, nimamo nič zoper to; ali mislimo vendar, da bi se dalo vsaj na to paziti, da bi vlak „privandral“ k nam ob določenem času. — Zadnji teden je skočil stroj pri večernem vlaku na novomeškem kolodvoru s tira, vsled česar je imel vlak nad poldrugo uro zamude. — Za tako kratek čas, kar imamo železnico, se je že zadosti neprilik zgodilo brez nesreče; Bog daj, da bi pa enkrat kaj prav hudega ne prišlo.

(Redko hudodelstvo) bilo je dovršeno 13. t. m. na cesti blizu vasi Dobropolja pri Ilirski Bistrici, dober četrt ure od kolodvora. Pri belem dnevu po 7. uri zjutraj je ubil zavratno neki potepuh iz Logatca poštenega in premožnega gospodarja Primca, po domače Vencaka. Zvečer je ropar prenočil v hiši Vencakovi v Dobropoljah; zvedel je, da misli zjutraj moč v Bistrico; počakal ga je ter mu v pravem pomenu s sekuro glavo odsekal. Otroci, ki so šli v šolo, so stekli ljudem povedati; vjeli so ljudje suroveža, grozno pretepli ter zvezali pri drevesu, dokler ga niso odpeljali orožniki v zapor. Tak grozen zločin na cesti blizu vasi in tako kruto izvršen, se menda tamkaj ni še nikdar pripetil.

(Medved), kateri je v kočevski župniji dvoje goved usmrtil, preselil se je zdaj v mozeljsko župnijo. Pretečeni petek se je v Verdrenju voliček od čede zvečer zgubil, in ponoči ga je že medved na Verdrenski gori raztrgal. Odtrgal mu je rep in prsi razmesaril. Lovci se vesele le snega in potem upajo kmalu za medvedovo kožo piti.

(Nesreča.) Delavec Zupančič se je ponesrečil pri kopanju temelja za hišo nad novo cesto. Zemlja se je vsula nanj ter ga tako poškodovala, da je še isti večer umrl v bolnišnici Usmiljenih bratov.

(Vinska letina) Z vinsko letino se letos naši vinogradniki dobro pohvalijo, kar se tiče množine. Dobrota novega vina pa vsled vednega deževja in hladnega vremena ne bo najboljša. Kdor je vinograd dobro obdeloval in gnojil, se mu je dobro splačalo. — Lep napredek v vinoreji ima zaznamovati letos vino-rejska šola na Grmu. Pridelali so v svojem vinogradu v Smoleni vasi l. 1886 en veder, letos pa 82 hektolitrov na cepljenih ameriškanskih in tudi še necepljenih starih trtah, ki še kaj bujno rastejo. Da bi ne bilo nič gnilo, bilo bi še precej več. — Tudi v Trški góri so imeli prav lep pridelek.

(Narodna čitalnica v Črnomlju) priredi s prijaznim sodelovanjem tamošnjih gg. pevk in pevcev dné 18. vinotoka t. l. v prenovljenih prostorih gostilne „Grad“ veselico, z jako zanimivim vsporedom.

(„Narodni dom“ v Ljubljani) otvoril se je 10. t. m. z veliko svečanostjo.

(Češplje) olušene za brunele, so bile za dobro ceno oddane v Gorico na somenj; zlahtna jabelka se pa popeljejo na Dunaj, in orehi v Zagreb. — a —

(Zasledovani cigani.) Pri deželnem sodišču v Ljubljani vrši se preiskava zaradi mnogih tatvin, katerih so obdolženi cigani. Osobito so to tatvine konj, a nekaj tudi ulomov v prodajalnice. Vse te tatvine učinjene so bile v zadnjih 3—4 letih, a primeroma največ letos, in to po raznih krajih na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem in Primorskem.

Samo konj ukradenih je 50 in le malo prišlo jih je zopet v roke svojih lastnikov. Skupna škoda iz vseh tatvin znaša blizu 7000 gl., in ta škoda je tembolj občutna, ker so vsi prizadeti kmetovalci, katerim je ukradena živina (konji), vsebovala znaten kos imetja in neobhodno potrebo pri gospodarstvu. V preiskovalnem zaporu nahaja se sedaj 28 ciganov in cigank, zasleduje se jih pa še 11. Ker je preiskava jako otežkočena, dokler niso v zaporu vsi osumljeni cigani, obrača se preiskovalni sodnik dež. sodišča v Ljubljani tem potom do sl. občinstva, da pripomore oblastvom zaslediti preganjane cigane in da izvoli vsakdo naznaniti takoj bližnjemu orožništvu, ako vidi koga v nastopnem popisanih ciganov: 1.) Jurij Hudorovič, imenovan „Pipi“, 35—40 let star, srednje velikosti, grdega, močno kozavega obraza z rujavo, redko brado. 2.) Miha Hudorovič, brat prejšnjega, 17—20 let star, velike, tenjke postave, bolj belega in čednega obraza, nosi majhne brke, ali pa je golobradat; le ta živi s spodaj pod 6.) navedeno Frančiško Hudorovič in ima ž njo leto starega otroka, zelo bele polti. 3.) Matija Hudorovič, imenovan „Matijče“, okoli 17 let star, srednje velikosti, precej široke postave, golobradat, bratranec prej navedenih dveh ciganov in sin hrvaškega cigana Luke iz Kukuljanova, ki je radi tatvine v kazenskem zaporu pri tukajšnjem deželnem sodišču. Ti trije cigani so zelo drzni tatovi in sumni jako mnogih tatvin. 4.) Jože Hudorovič, kakih 55 let star, velike, močne postave, nekoliko kozav, nosi polno brado temne barve in ima debel nos; njegova ženska je pred 2 letoma v Rakitni, okraja vrhniškega, umrla; on je stric doslej imenovanih 3 ciganov. 5.) Marija Hudorovič, hči poprejšnjega, okoli 22 let stara, velike postave, podolgastega, nekoliko kozavega in subega obraza, ima zavite lase in debele oči. 6.) Frančiška Hudorovič, sestra poprejšnje, 16—17 let stara, močne postave (ženzka pod 2) navedenega Mihe). 7.) Miha Hudorovič, imenovan „Luder“, brat pod 3) navedenega „Matijče-ta“, okoli 30 let star, rojen v Poljanah pri Škofjiloki, srednje, močne postave, ima sive oči in rujavkaste brke, živi z „Anico“, hčerjo cigana „bogatega Janeza Pavleta“; „Luder“ je glasovit konjski tat. 8.) Matija Hudorovič, oče pod 1) in 2) imenovanih ciganov, okoli 70 let star, srednje, široke postave, ima sive lase in sivo polno brado. 9.) Miha Hudorovič, okoli 18 let rojen na Brezovici pri Ljubljani, sin Franceta Hudoroviča iz Košane, ki je umrl v Nevljah pri Kamniku; on je velike, tenjke rasti, ima rujave, zavite lase ter je škilast. 10.) Jožef Hudorovič, sin umrlega Jurja iz Vrbovskega na Hrovaškem, okoli 30 let star, srednje zelo široke postave, debelega obraza, ima polno, črno brado; rojen je Podkloštrom na Koroškem. 11.) Tone Hudorovič, brat poprejšnjega, okoli 28 let star, velike postave, subega obraza, ima rujavo brado in take lase, rojen je v Rovtah pri Logatcu.

Razne vesti.

* (Najet roparski napad.) Nedavno so roparji napali srbskega poslanca Svetozorja Drenjakoviča. Pri tem je izginilo 27.000 davčnih denarjev, katere je Drenjakovič pobral in jih imel izročiti državnim blagajnicim. Sedaj se je pa pokazalo, da je Drenjakovič sam denar zapravljal, potem pa najel nekaj ljudij, da so ga napali, da je mogel trdit, da je oropan.

* (Največji zvon na svetu) se je pred kratkim ulil v Cincinatiju v Zjedinjenih državah. Zvon je 300 centov težak, odprtina meri 8 čevljev, visok je pa 7 čevljev. Kembelj je 700 funtov težak.

* (V Greisenheim na Nemškem) ima trta, ki je 20 let stara 10.000 grozdov.

* (Obed za dva sto tisoč oseb.) Pariški „Gaulois“ je v teh dneh občega pričakovanja carjevega obiska oživil spomin na gostijo, ki jo je priredil ded sedanjega carja Nikole II. na Petrovski planjavi dne 20. sept. 1856. l. povodom svojega kronanja. Tega dne, pripoveduje „Gaulois“, povabil je car Aleksander II. 200.000 oseb na obed, ki je bil na planjavi, obsegajoči 8 kilometrov. Na neštivilnih mizah, dolgih po jeden vrst, bila so pripravljena in lepo razdeljena ta-le jedila: 1500 pečenih volov, 4000 ovac, 4000 komadov gnjati, 100.000 kokošij, 100.000 gosij, 4000 osoljenih rib in 100.000 tort. In to vse, ne da bi se upoštevala cela drevesa, pokrita s suhim in okajnim mesom, vodnjaki, ki so dajali vino in žganje! Po dovršenem obedu so se dvignili baloni v zrak in iz njih se je vsula gosta toča najrazličnejših sladšči.

* (V Mostu na Češkem) vlada nepopisen strah, ker se je začel svet. kakor uže lani tudi sedaj zopet na raznih krajih udirati. Dve hiši sta se porušili popolnoma, tri so na pol podrte. Kolodvor bode treba podreti, železniški most se je zrušil; bati se je da se podere še več poslopij. Škoda je jako velika.

* (60.000 gl. za 1 gl. 10 kr.) Neki meščan v Varaždinu kupil je pri nekem starinarju star kovčeg za 1 gl. 10 kr. Ko ga je odprl našel je v njem vrednostnih papirjev in denarja za 60.000 gl. Pravniki se sedaj poprašujejo mu li gre le 10% najdenina ali je vse njegovo, ker je kupil kovčeg z vso vsebino.

(„Brivec“), politično šaljiv list, jel bo izhajati v Trstu, ter stal za vse leto 5 kron. Opravnik mu bode g. M. Kamuščić, bivajoč pri sv. Iyanu št. 168. Lista, se vé, prej priporočati ne moremo, dokler njegove vsebine ne poznamo.

Poslano.

Ker se že delj časa v različnih krogih v Novem mestu in okolici razširja govorica, da bo moja trgovina in gospodarstvo šlo v kratkem na kant itd., in to tako silno, da že v moji navzočnosti hodijo povpraševati v mojo prodajalnico, kedaj mi bojo „štacuno“ zaprli.

Prisiljen sem torej, tem potom braniti vglad in kredit moje trgovine ter stanje mojega imetja objaviti.

Bilanca sklenjena 28. junija 1896	
kaže čistega imetja	20.756 gl. 10 kr.
Beri: dvajset tisoč sedem sto in šest in petdeset gold. 10 kr.	
Gotovina navedene bilance kaže račun (Conto-Auszug) c. kr. poštne hraniln. na Dunaju C.-Nr. 823.738	
z dne 18. junija 1896 št. 32	5.019 gl. 74 kr.
Gotovina doma	2.315 gl. — kr.

Torej stanje gotovine dné 28. junija 7.334 gl. 74 kr.
Beri: Sedem tisoč tristo štiri in trideset goldinarjev 74 kr.

Kar je iz moje na 15 gl. 50 kr. kolekovane, kot protokoliranega trgovca, glavne knjige in iz računa c. kr. poštne hranilnice na Dunaju z dné 18. junija 1896 št. 32. vsakemu, kdor se za moje imetje zanima, razvidno.

Proti požaru je moje imetje pri c. kr. priv. zavarovalnici v Gradcu za 47.540 gld., beri: sedem in štirideset tisoč pet sto in štirideset gold. a. v. zavarovano, kar je tudi iz dotičnih listin pri meni razvidno.

Na moje navedeno imetje je moja 10 letna hčerka Fani Božič za 3300 gld. in s pravico dosmrtnega stanovanja z mojimi starši zemljeknjižno vknjižena, kot dediščna odpravščina.

Če se v poštev jemlje, da je moja hiša, ktera je za kupno ceno 14.400 gld. v bilanci v račun postavljena, veliko več vredna, je torej moje imetje toliko večji.

Pri tej priliki objavim mojim znancem in prijateljem, kateri so skoz 11 let z menoj imeli bodi si trgovske ali druge zveze, da bom kakor dosedaj postregel z najboljšim blagom in najceneji, tako tudi kakor do sedaj za veliko silo z denarjem, in bom hodil kakor do sedaj moje ravno pošteno pot, ne meneč se za laži in kvinte-kvante mojih sovražnikov, katerim je resnica deveta briga.

Novo mesto, dné 12. oktobra 1896.

Franc Božič,

trgovec in posestnik hiše št. 91. na Glavnem trgu.

Notarsko potrdilo.

Predstojéči prepis bilance sem primerjal z bilanco, ktera se nahaja na strani 454 z 15 gld. 50 kr. kolekovane 600 strani obsegajoče glavne knjige, ter jo enako glasečo našel.

Rudolfovo, 12. oktobra 1896.

Dr. Albin Poznik,

c. kr. notar.

(244)

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem Mestu:

Slavna mestna občina Novo mesto 50 gld.; g. svetnik Kinsky 2 gld.; g. Gustin Fr. ml. v Metliki 3 gld.; g. župnik A. Česenj 5 gld.; g. adm. J. Nagode 5 gld.

Dobrotniki iz Novega mesta in Kandije so dali:

Mesečne doneske:*) Gospa Bergmann 1 gld.; g. Chiaruttini 50 kr.; g. dr. P. DeFranceschi 1 gld.; g. dr. Fr. Detela 2 gld. 50 kr.; gospa Gestrin 1 gld. 25 kr.; g. predsednik Gerdešič 2 gld.; g. A. Jarc 50 kr.; g. Jelenc 30 kr.; g. monsignor Jeriha 2 gld. za okt. in nov.; g. Fr. Kastelic 1 gld.; g. J. Krajec 50 kr.; g. nadsvétnik Loger 2 gld.; g. M. Mohar 1 gld.; g. dr. G. Pamer 50 kr.; gospa Pauser 1 gld.; gospa Petelin 1 gld.; gospa Polanec 1 gld.; gospodična Pollak 50 kr.; g. kanonik Povše 2 gld. za okt. in novemb.; g. dr. A. Poznik 2 gld.; g. vik. M. Prelesnik 50 kr.; g. K. Rozman 50 kr.; gospa Tuček 1 gld.; gosp. dr. J. Vavpotič 1 gld.; g. Jos. Zure 50 kr.; g. dr. Vlad. Žitek 50 kr.; g. kanonik R. Frank 10 gld. za polleta.

Izrekovaje najtoplejšo zahvalo vsem dobrotnikom dovoljujem si pa zopet preponižno prošnjo, naj blagovolé dobrotniki, katerim je mogoče, odločiti kakoršna koli živila za dijaško kuhinjo, ker so letos radi mnogo večega števila podpiranih dijakov stroški mnogo večji.

Dr. Jos. Marinko.

*) Imenoma teh dobrotnikov tekom tega šolskega leta ne bodem več navajal, marveč lé skupno mesečno svoto.

ZAHVALA.

Premilostljiva gospa Marilja Gressel roj. pl. Barissani je za tukajšno šolsko mladino ves čas svojega bivanja kot grajščinska gospa v Trebnjem toliko dobrega storila, ter zopet sedaj pred stalnim odhodom iz Trebnja podarila znesek od 100 gld. za blago v ročna dela, da si štejeta podpisana v prijetno dolžnost, tem potom v imenu šolske mladine izreči najtoplejšo zahvalo. Božji blagoslov naj spremlja predobrotno gospo še mnogo let na vseh njenih potih.

Trebnje, dne 30. septembra 1896.

A. Jerše,
nadučitelj

Janez Nagode,
predsednik kraj. šol. sveta

Loterijske številke.

Gradec	3. oktobra	69	55	78	43	54
Trst	10. „	12	55	88	87	81

Podpisani odbor naznanja s tem, da se bode vršil

dné 19. oktobra t. l. ob
8. uri zvečer

v gostilni gospe Tučkove

izvanredni občni zbor

s sledécim dnevnim redom:

1. Dopolnilna volitev v odbor,
2. Razni nasveti.

Vabijo se vsi bratje Sokoli da se polnoštevilno udeleže tega zborovanja ravno tako se vabijo tudi prijatelji društva, koji niso še člani, kajti treba je da se naš „Sokol“ zopet povzdigne na isto stopinjo, na kateri je bil početkom.

(241)

Odbor „Dolenjskega Sokola“.

Oglasilo.

(250)

Razpisuje se služba gozdnega čuvaja

v mestnih hostah.

Kolekovane prošnje imajo se vložiti do 25. oktobra t. l. pri mestnem županstvu. Plača po dogovoru.

Mestno županstvo v Rudolfovem.

Dné 21. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne

bode

pri krajnem šolskem svetu na Vel. Dolini

zmanjševalna dražba

za prezidavo šole in učiteljskih stanovanj.

Vsklicne cene so:

1. Zidarsko delo	1235 gld.
2. Tesarsko delo	621 „
3. Mizarsko, ključavničarsko, steklarsko
in barvarsko delo	790 „
4. Različne stvari	416 „

Skupaj 3062 „

Vdeleženci bodo imeli položiti 10% varščine. Natančni načrti in cenilniki ležé na ogled v župnišću na Vel. Dolini.

Brulec.

(248)

predsednik kr. š. sv.

Naznanilo.

(249)

Grajščina Rakovnik prodajala bode v pondeljek 19. oktobra ob 10. uri dopoldne na Dobu pri Rakovniku

dvanaest kravlj

belanske in domače pasme — po dražbi.

Razglas.

Mestno županstvo v Novem mestu naznanja, da se je vsled sklepa mestnega odbora z dne 26. sept. 1896 prostornina (štantnina) za vse letne sejme še jedenkrat toliko povišala

kakor so plačevali dotičniki do sedaj, in se bo začela pobirati taka prostornina dne 20. oktobra 1896 ob Lukeževem sejmu za jedno leto. (235-2)

Mestno županstvo Novo mesto.

Stanovanje.

(236-2)

V hiši „Katoliške družbe rokodelskih pomočnikov“ št. 171 se takoj odda stanovanje s tremi sobami in vsemi pritikinami, ki se k stanovanju za družino zahtevavajo.

Dve parceli zemljišča na prodaj.

Ena parcela se nahaja kraj pota ter blizu sosedov in je primerna za hišo postaviti, zasajena je tudi že s cepljenim sadjem; druga je pripravna za saditev ameriških trt. Cena je obema 50 gld. — Več pové Marija Rangus na Gornjem Vrhpolji št. 35. (252)

Magazin

lep in prostoren, svetel in suh je takoj oddati v najem v Novem mestu na stari pošti.

Josip Poula, kapelnik,
poučuje

(206-3) gosli, violi, cello in bas.

Hiša na prodaj!

V Kandiji pri Novem mestu na prodaj je ob Krki ležeča hiša št. 34 z vrtom in njivo vred — vse v dobrem stanu. — Več pové

Alojzij Windischer,
trgovec v Novem mestu.

(231-2)

Prav pod ugodnimi pogoji se sprejmeta

dva čvrsta dočka,

kot učenca za trgovino z mešanim blagom. Zmožna morata biti slovenskega in nemškega jezika. Kje, pove iz prijaznosti upravnistvo tega lista. (253)

Vrvarska obrt

z vsem orodjem razun kolovrata je po jako nizki ceni na prodaj. — Več pové lastnica

Ana Turk,

(242-1)

Novo mesto. Kratka ulica št. 3.

Dva hlapca,

prvi vaju vsega kmetijskega dela, drugi poglavitno za krmljenje živine, sprejmeta se o Božiču v službo v farovž Škocijan pri Turjaku. (254-1)

Pogoje zvesta lahko ustmeno ali pismeno.

Na prodaj sta dva junca

rabljiva za pleme ali pa za zaklati, štiri leta stara, debela ter okoli 30 centov težka. — Več pové

Jože Čečelič,

Vina vas. Podgrad pri Novem mestu.

(251)

Prostovoljna prodaja!

Prodajal bodem

23. in 24. oktobra t. l.

pri Žabji vasi in pri Plantanu blizu Kandije posamezne njive na male parcele. Pri Žabji vasi bodem prodajal do 50 oralov gojzda (kteri je za posekati), in travnike, tudi na male parcele. Nadalje bom prodal travnik v Prečni, kteri meri 6 oralov 1208[□], na triletno plačo. Naprodaj imam tudi dve hiši z jednim hlevom in 8 orali zemljišča ob glavni cesti pri Grmu, vse v dobrem stanu. Več pové

(245)

Rudolf Smola.

Kathreiner's
KNEIPPOVA SLADNA KAVA

je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi nišvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvorne zavoje z imenom:

Kathreiner

Trgovski pomočnik

(247)

izurjen v trgovini mešanega blaga in železnine, večš slovenskega in nemškega jezika ter z dobrim spričevalom, želi svojo službo premeniti.

Naslov pove iz prijaznosti upravnistvo tega lista.

Hiša v Novem mestu,

v dobrem stanu, z malim vrtom; za kakega umirovljenega gospoda pripravna, je takoj na prodaj. — Več pové opravnistvo „Dol. Novic“. (238-2)

Lepo grozdje

po 8 kr. kilo, v Trebnje ali pa na grad „Grič“ pri Mirni stavljeno, kupuje v vsaki množini

Jos. Pavlin,
grad Grič pri Mirni.

(246)

Vinarska razstava

v Novem mestu

je odprta od 15. do vštetelega 20. oktobra vsaki dan od 8. zjutraj do 4. popoludne.

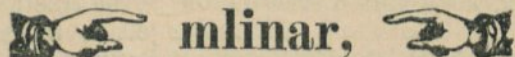
(248)

Išče se cerkvenika,

ki bi bil ob enem zveden o kmetijstvu. — Kje, pove opravništvo „Dol. Novic“.

(226—2)

V službo sprejme se takoj

mlinar,

vešč tudi popravljanja pri mlinskem orodju. Mlin je na dva kamena. Plača 10 gl. na mesec. — Ponudbe in morebitna pojasnila naj se pošiljajo pod naslovom:

A. Ličan — Ilirska Bistrica. (225—2)

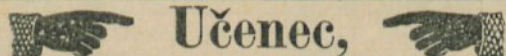
Pekovskega učenca,

pridnega, 14—15 let starega, sprejme takoj v poduk

Fran Granda,

(220—3)

pekovski mojster v Novem mestu.

Učenec,

14 let star ter lepega vedenja sprejme se takoj v poduk v trgovino s špecerijskim in železninskim blagom.

(234—2)

Franc Gustin, Metlika.

Travnik,

ležeč v Zalogu pri Škocjanu, na katerem se nakosi 8—9 voz prve in druge košnje, se proda iz proste roke takoj.

(229—2)

Več o tem pove lastnik v Šmarjeti št. 24., p. Šmarjeta.

Leontina Murgel,

(227—2)

izprašana učiteljica,

priporoča se za pouk v klavirju, v francoskem, angleškem in italijanskem jeziku kakor tudi za vse druge šolske predmete.

Novo mesto, hiš. štev. 91.

Pet kron

za

„Trebenj“!

Iz konkurzne mase

F. S. Murgelj,

manufakturno blago, prodajalo se bode od 18. oktobra naprej v Weissovi hiši poleg gostilne pri „Solncu“ v Novem mestu pod tovarniško ceno, na kar se posebno trgovce po deželi opozarja.

V zalogi se nahaja veliko raznega sukna, vsake baže kote-nine, tiskanine in okoli 500 velicih zimskih rut.

(253—1)

Pod tovarniško ceno!

Pod tovarniško ceno!